

- ✓ آخرین و مهمترین اخبار و بخشنامه های دانشگاه پیام نور
- ✓ آخرین و مهمترین اخبار آموزش عالی و دانشگاه آزاد اسلامی
- ✓ آخرین آگهی های استخدامی روز کشور
- ✓ بزرگترین و بروزترین بانک سوالات دانشگاه پیام نور به همراه پاسخنامه به صورت رایگان
- ✓ دانلود رایگان جزوات و کتب دانشگاهی

WWW.PNUNA.COM

آیا جزوه را از سایت ما دانلود کرده اید؟

کتابخانه الکترونیکی **PNUNA**

پیام نوری ها بشتابید

مزایای عضویت در کتابخانه **PNUNA**:

دانلود رایگان و نامحدود خلاصه درس و جزوه

دانلود رایگان و نامحدود حل المسائل و راهنما

دانلود کتابچه نمونه سوالات دروس مختلف پیام نور با جواب

WWW.PNUNA.COM

بنام خداوند بخشنده مهربان

مقدمه ای بر

برنامه ریزی آموزشی و درسی

دانشگاه پیام نور
مرکز شیراز

تعداد واحد : ۲ واحد

منبع : مقدمه ای بر برنامه ریزی آموزشی و درسی
تالیف : دکتر علی تقی پور ظهیر

تهیه کننده اسلاید : فتانه یزدانی " عضو هیات علمی مرکز شیراز "

فهرست مطالب

مقدمه : معرفی ومسائل برنامه ریزی آموزشی ودرسی

فصل اول : برنامه ریزی آموزشی ودرسی (مفاهیم ونظریات)

فصل دوم : منابع اطلاعات برای برنامه ریزی درسی (مبانی برنامه ریزی درسی)

فصل سوم : اطلاعات درباره جامعه (مبانی جامعه شناختی برنامه ریزی درسی)

فصل چهارم : مبانی فلسفی برنامه ریزی درسی (

فصل پنجم : اطلاعات درباره معرفت و دانش بشری

فصل ششم : طرح ریزی برنامه های درسی

فصل هفتم : انواع طرح های برنامه درسی

فصل هشتم ارزشیابی برنامه های درس

مقدمه

معرفی و مسائل برنامه ریزی آموزشی و درسی

الگوی سازمان یافته طرح (های) آموزشی و پرورشی مدارس اصطلاحاً برنامه‌درسی نامیده می شود . توصیف کامل برنامه‌درسی ، حداقل شامل سه جزء است :

- ۱- موضوع آموزشی یا محتوا - یعنی ، آنچه آموخته می شود .
- ۲- روش آموزش - چگونگی تدریس و یادگیری
- ۳- ترتیب زمانی آموزش موضوع یا محتوا

اولین جزء- یعنی موضوع آموزشی یا محتوا ، شامل کلیه مواد
درسی می شود که کسب شایستگی نسبی درباره آنها از طرف
یادگیرنده مورد نظر است .

فهرست مطالب

قبلی

سر فصل

این آموختنیها ، موضوعهای علمی مشخصی هستند که به طور معمول
" برنامهٔ درسی " نامیده می شوند مانند زبان وادبیات ، ریاضیات ،
علوم طبیعی ، تاریخ وعلوم اجتماعی ، و هنرهای زیبا . همهٔ این
دروس از نظر ماهیت عقلانی و نظری هستند .

فهرست مطالب

قبلی

سر فصل

برنامهٔ درسی ممکن است شامل دروس علمی مربوط به حرفه و فن باشد که یا به خاطر علاقهٔ یادگیرنده و یا بیشتر به خاطر کسب حرفه و شغل در برنامه منظور می شوند .
سایر دروس ترکیبی از این دو گروه - دروس عقلانی و عملی - است که برای آماده کردن افراد به مشاغل خدماتی ، که مستلزم آموزش است ، در نظر گرفته می شوند مانند حقوق ، طب .

فهرست مطالب

قبلی

سر فصل

دروس دیگری وجود دارند که اصلا نه عقلانی و نظری ، و نه عملی هستند ، بلکه آنها را باید به عنوان دروسی برای رشد و جهت گیری شخصی توصیف کرد . در این گروه درسی مانند تربیت بدنی ، بهداشت روانی و ایمنی قرار می گیرند .

فهرست مطالب

قبلی

سر فصل

برنامهٔ درسی به عنوان یک مسأله

زمانی که در جامعه ای برای هر فرد نقش یا نقش های ثابت و محدودی تعیین شود ، دروس مورد یادگیری مربوط به آنها نیز به آسانی تعیین و تجویز می شوند . در آنجا هم هیچ مسأله قابل توجهی برای تصمیم گیری این که چه چیزهایی ، با چه محتوایی ، و در چه زمانی باید تدریس شوند ، وجود ندارد .

فهرست مطالب

قبلی

سر فصل

برنامه درسی تنها در جوامع پیشرفته و نسبتاً آزاد ، در جوامعی که فرصتهای قابل ملاحظه ای برای تحصیل وجود دارد ، مسأله است . زیرا انتخاب باید از میان امکانات متعدد متفاوت صورت گیرد .
برنامه درسی ، به طور ضروری ، یک مسأله اقتصادی هم است . متأسفانه ظرفیت موجود انسانی برای یادگیری محدود است .

فهرست مطالب

قبلی

سر فصل

زندگی خیلی کوتاه است و فراموشی هم آن را کوتاه ترمی کند. بنابراین ، مسأله برنامه درسی اقتصادی کردن توانایی محدود یادگیری است که باید از طریق انتخاب عاقلانه و مناسب موضوع و محتوای درسی صورت گیرد .

فهرست مطالب

قبلی

سر فصل

برنامهٔ درسی و ارزشها

انتخاب یادگرفتنی ها مستلزم اصل یا اصولی است ، به طور مسلم باید ملاک
و معیاری باشد تا بتوان بر اساس آن داوری کرد که کدام موضوع با اهمیت تر از
دیگری است و کدام یکی باید نادیده گرفته شود .

فهرست مطالب

قبلی

سر فصل

برای تصمیم گیری درباره تقسیم بهینه مدت تحصیل آموزشگاهی برای
تخصیص دروس متعدد انتخاب شده ، به ملاک و معیاری نیاز است . این معیارها
ریشه در ارزش ها دارند و مسأله اصلی در همه انواع آموزش و پرورش نیز همان
مسأله ارزش هاست .

فهرست مطالب

قبلی

سر فصل

برنامهٔ درسی ، تکیه بر نظام ارزش ها می کند . این ارزشها تعیین کننده آرمانها ، هدفها و مقاصد تربیتی هستند و برنامهٔ درسی وسیله ای برای رسیدن به آرمانها ، تحقق هدفها ، و انجام دان مقاصد تربیتی است .

فهرست مطالب

قبلی

سر فصل

یکی از نقش های مهم فلسفه آموزش و پرورش ایجاد عکس العمل روی برنامهٔ
درسی به منظور روشن ساختن ارزش ها و مقاصد تربیتی است که در پشت سر
برنامه پیشنهادی نهفته است .

فهرست مطالب

قبلی

سر فصل

مسائل اساسی برنامه ریزی درسی

مسائل اساسی مورد بحث برنامه ریزی درسی از این قرار هستند :
۱- چه کسی تعیین کند که چه چیزی باید آموخته شود ؟

فهرست مطالب

قبلی

سر فصل

۲- برای تصمیم گیری درباره آنچه باید آموخته شود ، چگونه کار خود را سازمان دهیم و آن را به انجام برسانیم ؟

۳- برای تعیین آنچه باید آموخته شود ، چه منابعی باید مورد استفاده قرار گیرند ؟

فهرست مطالب

قبلی

سر فصل

تایلر پیشنهاد می کند که برای تعیین برنامه درسی باید از منابع قابل دفاعی مانند مطالعه کودک ، جامعه و زندگی امروزی ، نظر متخصصان مواد درسی ، فلسفه آموزش و پرورش ، و روانشناسی یادگیری استفاده کرد .

۴- آیا برای همه کودکان و جوانان باید یک برنامه جامع تدوین شود ؟

فهرست مطالب

قبلی

سر فصل

یک برنامهٔ درسی جامع سؤالاتی را دربارهٔ وسایل تأمین تفاوت‌های فردی دانش‌آموزان مانند دروس برای کودکان کم‌استعداد ، دروس برای کودکان تیزهوش و درخشان ، امکان‌گروه‌بندی دروس و برنامه‌های درسی مضاعف در مدارس مطرح می‌کند که باید به آنها به‌طور مناسب و منطقی پاسخ داد .

فهرست مطالب

قبلی

سر فصل

- ۵- چه چیزی به عنوان آموزش و پرورش عمومی و چه چیزی به عنوان آموزش و پرورش تخصصی باید در نظر گرفته شود؟
- ۶- تعادل و توازن میان یادگرفتنی ها چگونه باید برقرار شود؟

فهرست مطالب

قبلی

سر فصل

- ۷- کدام مواد و موضوعهای درسی باید مورد توجه شایانی قرار گیرند؟
- ۸- چگونه می توانیم آنچه را که باید آموخته شود ، تدریس کنیم؟
- ۹- هزینه آنچه آموخته شود ، چگونه باید تأمین گردد؟
- ۱۰- موضوعهائی که تدریس شده اند ، چگونه باید ارزشیابی شوند؟

فهرست مطالب

قبلی

سر فصل

فصل اول

برنامه ریزی آموزشی و درسی مفاهیم و نظریات

مفهوم برنامه ریزی
طراحی و نقشه کشیدن برای نیل به هدفها را برنامه ریزی
گویند ، نهایت اینکه بعضی برنامه ها واقع بینانه طراحی
می شوند و بعضی دیگر حالت آرزویی و خیالی دارند .

" برنامه ریزی عبارت است از طرح تدابیری که بتوان به احسن وجه (یا مناسب ترین صورت) ، از منابع موجود (ممکن الوجود) برای نیل به هدفهای مطلوب استفاده کرد . "

" برنامه ریزی فعالیت مستمری است که نه تنها به مقصد ، بلکه به روش وصول به آن (مقصد) و تعیین بهترین مسیر نیز توجه دارد . "

فهرست مطالب

قبلی

سر فصل

"برنامه ریزی فراگردی است مداوم ، حساب شده و منطقی ، جهت دار و دورنگر ، به منظور هدایت و ارشاد فعالیت های جمعی ، برای رسیدن به هدفهای مطلوب "

فهرست مطالب

قبلی

سر فصل

کار برنامه ریزی ، هم چنانکه یان تین برگن ، مؤلف کتاب " برنامه ریزی مرکزی " متذکر شده است ، مشتمل است بر :

۱- پیش بینی و آینده نگری است ، و بنابراین سازمان برنامه ریزی باید به ابزارهای پیش بینی مجهز گردد .

فهرست مطالب

قبلی

سر فصل

- ۲- مشخص کردن هدفها و یا دادن محتوا به هدفهاست .
- ۳- و سرانجام هر برنامه ریزی مستلزم هماهنگی میان ابزارها ، عوامل ووسایل مختلف اجرای سیاست است .

فهرست مطالب

قبلی

سر فصل

برنامه

برنامه ، که معمولاً حاصل فرایند برنامه ریزی است ، " مدرک یا سندی است شامل مجموعه از ارقام مربوط به هم که مطلوب ترین توسعه را در طول یک دوره معین در آینده پیش بینی می کند "

فهرست مطالب

قبلی

سر فصل

هدف برنامه ریزی آموزش و پرورش گسترش کمی و کیفی آموزش و پرورش در طول یک دوره معین در آینده است .
برنامه ریزی به عنوان یک نظام (سیستم)
بعضی برنامه ریزان ، برنامه ریزی درسی را به صورت یک نظام در نظر می گیرند که درونداد ، فرایند یا گردش کار ، برونداد ، و بازخورد عناصر اصلی آن را تشکیل می دهند .

فهرست مطالب

قبلی

سر فصل

نظام های عقلانی

نظر طرفداران برنامه ریزی به عنوان یک نظام این است که برنامه ریزی فی نفسه هدف نیست ، بلکه وسیله ای برای رسیدن به هدف است .

فهرست مطالب

قبلی

سر فصل

برنامه ریزی آموزش و پرورش به عنوان یک نظام عقلانی متضمن تنظیم طرح تصریح شده ای است که در بر گیرنده ترکیبی از فعالیت های تحلیل نظام ها ، تحقیق عملیات (که گاهی تحلیل عملیات نیز نامیده می شود) ، و تکنولوژی است .

فهرست مطالب

قبلی

سر فصل

مقصود اصلی برنامه ریزی رسیدن به هدفهاست . هم چنین غرض از برنامه ریزی اصلاح و بهبود مدیریت آموزشی و رویه های پاسخگویی و حساب پس دهی در آموزش و پرورش است .

فهرست مطالب

قبلی

سر فصل